

ЗЛАСТРАНА - НЕОЛИТСКА НАСЕЛБА ВО ОХРИДСКО

Автор(и): Паско Кузман

Извор: *Macedoniae acta archaeologica* бр. 14 (1995), стр. 35 - 50

Издавач: Македонско археолошко друштво

URL врска: https://macedactaarchaeol.mk/index.php/acta/article/view/maced_acta_archaeol_vol_11_2

Дозвола: 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0)

ZLASTRANA - AGGLOMERATION NEOLITHIQUE DANS LA REGION D'OHRIID

Author(s): Pasko Kuzman

Source: *Macedoniae acta archaeologica* No. 14 (1995), pp. 35 - 50

Published by: Macedonian Archaeological Association

Stable URL: https://macedactaarchaeol.mk/index.php/acta/article/view/maced_acta_archaeol_vol_11_2

Licence: 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0)

ЗЛАСТРАНА – НЕОЛИТСКА НАСЕЛБА ВО ОХРИДСКО

Охридската регија претставува своевидна археолошка оаза бидејќи обилува со локалитети и наоди кои ги обележуваат големите археолошки епохи: праисторијата, антиката и средниот век во онаа мера во која се тие помалку или повеќе застапени на територијата на Македонија.

Покрај индициите за постоење на пунктови и станишта од палеолитскиот период (непосредното крајбрежје на источниот дел на Охридското Езеро на просторот од Заум до Љубаништа, пештерата Јаорец меѓу селата Велмеј и Брежани, како и пошироко, по долината на реката Дрим), најстарите осведочени остатоци од животот на човекот во овој регион потекнуваат до младото камено време – неолитот. Повеќе регистрирани локалитети од овој период укажуваат на тоа дека и нашите најстари претци од овие простори биле вклучени во големата светска „неолитска револуција“ која во себе ги содржела елементарните животни откритија (создавање на стационирани живеалишта, појава на земјоделството, сточарството и развитокот на некои од домашните занаети) кои се провлекуваат во разни облици и дооформувања до денешно време како пресудни придобивки на современата цивилизација.

За разлика од другите региони во Македонија, на подрачјето на општината Охрид ни пред Втората светска војна а ни потоа до најскоро време, не се преземени или вршени археолошки ископувања на локалитети од младото камено време (неолитот) поради што, веќе од поодамна се чувствуваше празнина во археолошката наука.

Со формирањето на Народниот музеј во Охрид (1951 г.) започнато е големото собирање на археолошки материјал преку откопувања, рекогносцирања и археолошки ископувања на локалитети скоро од сите подоцнежни археолошки периоди, освен, се разбира, на локалитетите од пораната праисторија на овие простори.

Резултатите од неколку помали случајни или намерни потфати во Струга и Струшко укажуваат на тоа дека овие области покрај Охридското Езеро (најверојатно преку долината на реката Дрим) на некој начин биле поврзани со среднонеолитските придобивки од јадранскиот културен комплекс.

Со археолошките рекогносцирања коишто ги вршеше пок. д-р В. Лахтов а и со нашите најнови топографско – археолошки прегледувања и обележувања на теренот од подрачјето на општината Охрид, покрај остана-

тото, регистрирани се дванаесеттина локалитети – населби од неолитски период, што секако означуваат важен дел од богатата мрежа на археолошката карта на Македонија.¹ Од нив, според површинските карактеристики и случајни наоди, барем шест заслужуваат посебно внимание и особен научен интерес. Тие се: Долно Трново – Охрид, Зластана кај с. Горно Средорече, Кутлина кај с. Велмеј, Чаренец кај с. Годивје, Думејчка Горица кај с. Лешани и Горица кај с. Лескоец. Повеќето од нив претставуваат неолитски населби поставени на карактеристични природни возвишенија – тумби, додека две се од типот на рамничарски населби (Долно Трново и Зластана) а секако дека за сите постојат сосема јасни докази за тоа дека се во прашање локалитети коишто сигурно би имале богати археолошки содржини и би дале вонредни научни резултати.

Конечно, во 1987 год., во рамките на проектот „Неолит и енеолит во Југозападна Македонија“ беа вршени за првпат системски археолошки ископувања на лок. Долно Трново, во северното предградие на Охрид, каде што се утврди постоењето на неолитска населба од крајот на раниот неолит, со четири хоризонти на живеење евидентирани во наслаги кои содржат 9 стратиграфски слоеви на длабочина од 4,5 м.²

И, во октомври 1988 год., од страна на стручна екипа при Заводот и Музеј – Охрид,³ беше преземено едно заштитно ископување на лок. Зластана кај с. Г. Средорече, кое всушност претставуваше микроистражувачки потфат со цел да се утврди степенот на загрозеноста на локалитетот, опфатеноста на евидентираната праисториска населба и нејзината попрецизна хронолошка детерминација.

Овој локалитет е констатиран со археолошко рекогносцирање уште во далечната 1953 год. кога е и означен како населба од раното бронзано време.⁴ Тоа, секако, беше збунувачки факт, со обзир на резултатите од подоцнежните рекогносцирања, кога, површинските наоди упатуваа кон постара хронолошка определба.

Природната и географска положба на крајоликот е специфична со својата затвореност и затскриеност: се наоѓа на околу 35 км северно од Охрид (патна линија), на атарот од с. Горно Средорече, на околу 500 м североисточно од селото. Самиот терен на кого што се простира евидентираната праисториска населба претставува блага навалина од подножјето на планината Зластана, а според интензитетот на површинските наоди зафаќа површина од околу 3600 м², која што, главно, е засадена со житни култури (Т. I, 1). Населбата, инаку, зафаќа простор од северниот дел на Средоречкото поле кое, наоколу е заградено со планински масиви. Недалеку, јужно од населбата за околу 500 м тече Средоречко – белчишката река која на запад се влива во познатата Сатеска, во долината по која поминува магистралниот пат Охрид – Кичево – Скопје.

Археолошкото ископување имаше сондажен методолошки приод. Беа поставени две сонди – Сонда I во северозападниот дел и Сонда II во југоисточниот дел од археолошкиот локалитет. Растојанието меѓу нив во дијагонала изнесува 57 м.

Двете сонди беа со димензии 3 X 3 м. Сондата I беше поставена со цел да се долови вертикалната стратиграфија на населбата. Беа извршени 7 откопи во целокупна длабочина од 1 м. Беа констатирани, главно, три земјени слоеви: најгорниот културен, но преорван, нарушен. Дебелината му изнесуваше 0,20 – 0,30 м. Земјата кафеаво – жолтеникава, ровка, со присуство на

Т. I

1

2

3

4

Т. I Зластана, панорама; 2 Керамички сад со три држалки in situ, (Сонда I, откоп 3-4); 3 Сонда II, североисточен агол, јама за колец и фрагментирана керамика in situ; 4 Сонда II, југоисточен дел, куќен лепеж

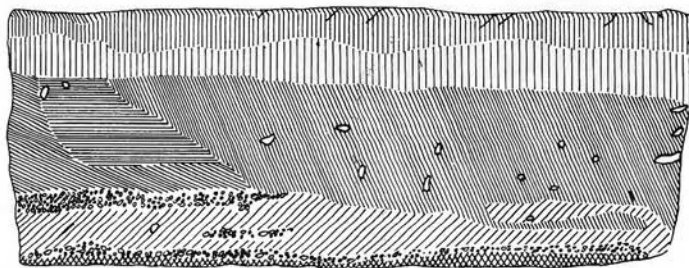
Т. I » Zlastrana, panorama; 2 – Vase de céramique avec trois anses in situ (Fosse 1, perforation 3-4); 3- Fosse 2, angle nord-est, trou pour le pivotis et fragments de céramique in situ; 4 – Fosse 2, partie sud-est, mur de maison enduit d'argile mélangée de restes végétaux

ЗЛАСТРАНА

СОНДА I

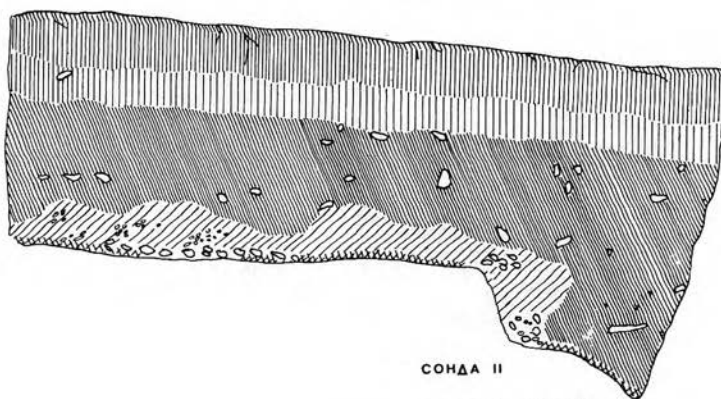
СЕВЕРЕН ПРОФИЛ

T.II

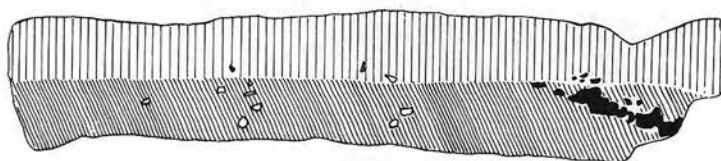
СОНДА I

ИСТОЧЕН ПРОФИЛ

СОНДА II

СЕВЕРЕН ПРОФИЛ

 ѓобришански слој со корена

 кафеабо-жолтеникава земја, ораница

 кафеабо-жолтеникава земја

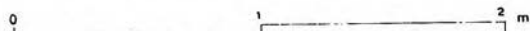
 уштакшен-културен слој
кафеабо-суба земја

 уштакшен-културен слој
кафеабо-суба земја

 жолтеникава земја со ѓесок.
сшерупка

 ѓесковиша земја, сшерупка

 куќен леќек

 0 1 2 m

Т. II Зластана, стратиграфија

T. II Zlastrana, stratigraphie

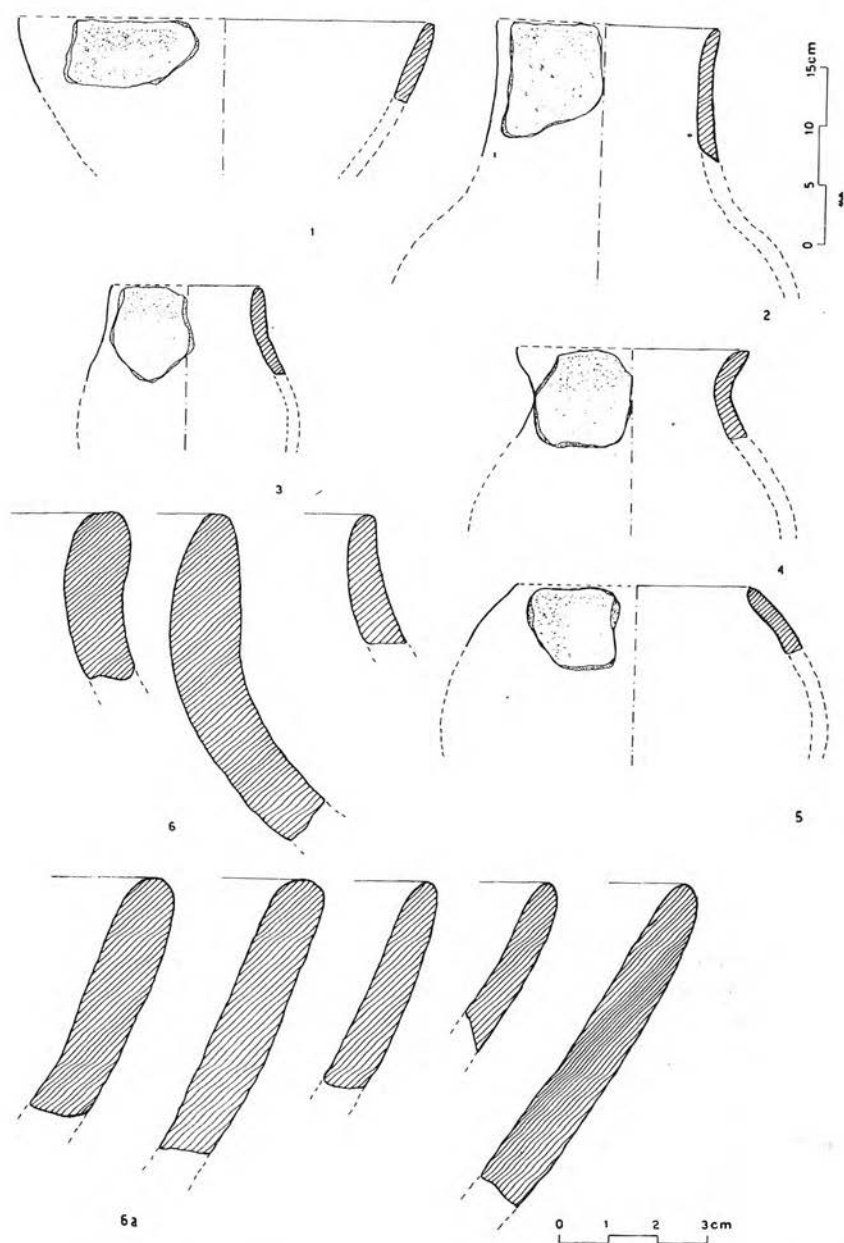
поситни и покрупни камчиња и фрагментирана керамика во помали количини. Вториот слој, културен, компактен. Дебелината му изнесуваше до 0,30 – 0,50 м. Земјата со кафеаво – сивкаста боја, тврда, со присуство на ситни и покрупни камчиња. Интензивно присуство на фрагментирана керамика, сосема ретко фрагменти од куќен лепеж, фрагментирани кремни ножиња и аморфни кремни фрагменти. Третиот слој, стерилен, со дебелина од 0,20 – 0,40 м. Земјата со жолтеникава боја, изразито тврда и со наизменични слоеви од поситна и покрупна песок (Т. II). Натамошното вертикално ископување се чинеше дека е непотребно. Заради потврдување на оваа констатација, се продолжи да се копа само во јужниот дел од сондата, на простор од 3 X 1 м. (Контролна сонда Ia) при што се реализираа уште 3 откопи. Земјата по своите одлики и натака беше жолтеникава, тврда песоклива, сосема стерилна, освен во југоисточниот дел каде што продолжуваше кафеаво – сивкастата со присуство на фрагментирана керамика и горетина. Културниот хоризонт во овој дел од сондата заврши на длабочина од 1,30 м. по кој повторно се јави жолтеникаво – песоклива земја. Констатирано е дека овде станува збор за упад, јама со конусен облик. Заради целосна потврда на стерилноста, натамошните истражувања на стратиграфијата продолжија со Археолошки сврдел. Притоа, во дел од Сондата Ia беа извадени 8 микрооткопи во една бушотина и вкупна длабочина од 0,5 м. Краен резултат од доказните ископи беше вкупно констатираниот стерилен слој од 0,80 м. По ова, заклучокот беше недвосмислен: станува збор за еднослојна населба, со еден културен хоризонт на живеење.

Сондата II беше поставена во југоисточниот дел од локалитетот, на површина каде се приметуваша поголем број на фрагменти од куќен лепеж. Овој пат, целта на поставувањето беше убицирање на архитектонски објект. Беа извршени 3 откопи во вкупна длабочина од 0,55 м. Стратиграфијата овде беше комплетирана со стратиграфијата од Сонда I, со таа разлика што, во најгорниот преорунан слој на кафеаво – жолтеникава земја уште веднаш беше интензивно присуството на куќен лепеж, но дислоциран и разнесуван (Т. II). Во вториот слој од кафеаво – сивкаста и многу тврда земја (дебелина од 0,20 – 0,30 м) се појави поврзан и компактен куќен лепеж во југоисточниот дел од сондата (Т. I, 4) и јама од колец во североисточниот агол (Т. I, 3). Заради потврда на заклучокот за стратиграфските особености во Сонда I, и овде натамошните истражувања беа продолжени со Археолошкиот сврдел. Притоа беа изведени 6 микро – откопи во една бушотина со вкупна длабочина од 0,35 м. Бидејќи најдолгиот мирко откоп покажа стерилна кафеаво – жолтеникава земја и бидејќи тврдоста на земјата беше исклучително голема, натамошната работа со сврделот беше прекината. Овде вкупно беше констатиран културен слој со дебелина од 0,65 м.

Интензивноста на куќниот лепеж уште во најгорниот слој од оваа сонда, појавата на поврзан куќен лепеж во југоисточниот дел, јамата од колец во североисточниот агол на 0,30 м од површината на земјата, како и карактеристиките на источната половина од северниот профил, укажуваат на тоа дека истражувачите наишле на остатоци од неолитски архитектонски објект – куќа, кои во својата габаритна целина би се протегале кон североисток и исток и кои, поради близоста до обработливата површина, подоста се разнесени и уништени.

Од движниот археолошки материјал најмногубројна е фрагментираната садова керамика, помалку кремни ножиња и аморфни кремни фрагменти

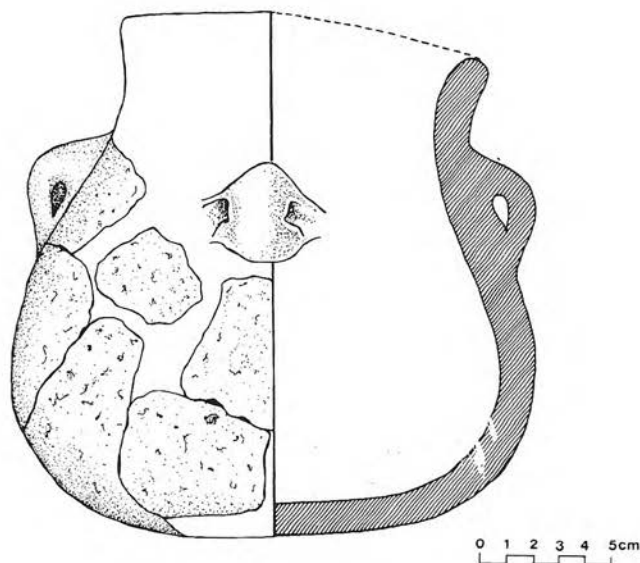
Т. III

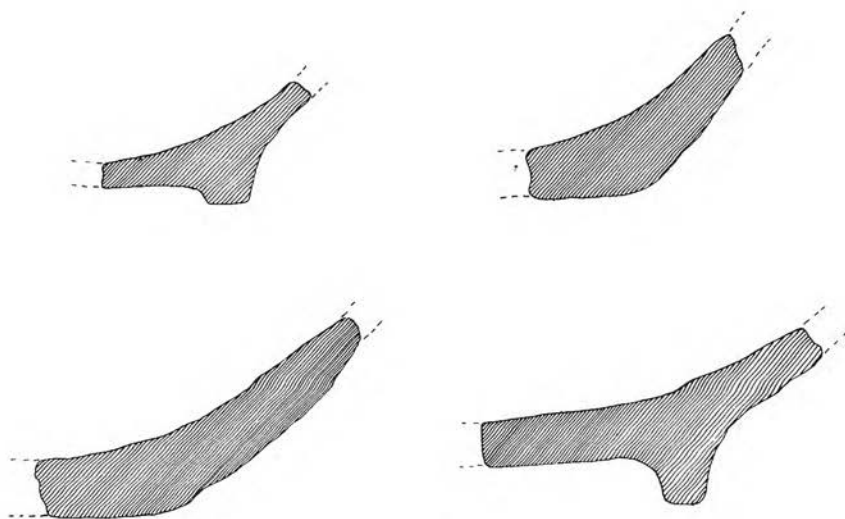
Т. III 1-5 Керамички форми, реконструкција; 6-6а – Профили на горните делови од керамички садови – паници и други форми

T. III 1-5 – Formes en céramique, reconstruction; 6-6a – Profils des parties supérieures de vases en céramique – assiettes et autres formes

Т. IV

1

2

Т. IV 1 Керамичен сад со три држалки, реконструкција; 2 Профили на дна од керамички садови-паници

Т. IV 1 – Vase en céramique avec trois anses, reconstruction; 2. – Profils de fonds de vases en céramique – assiettes

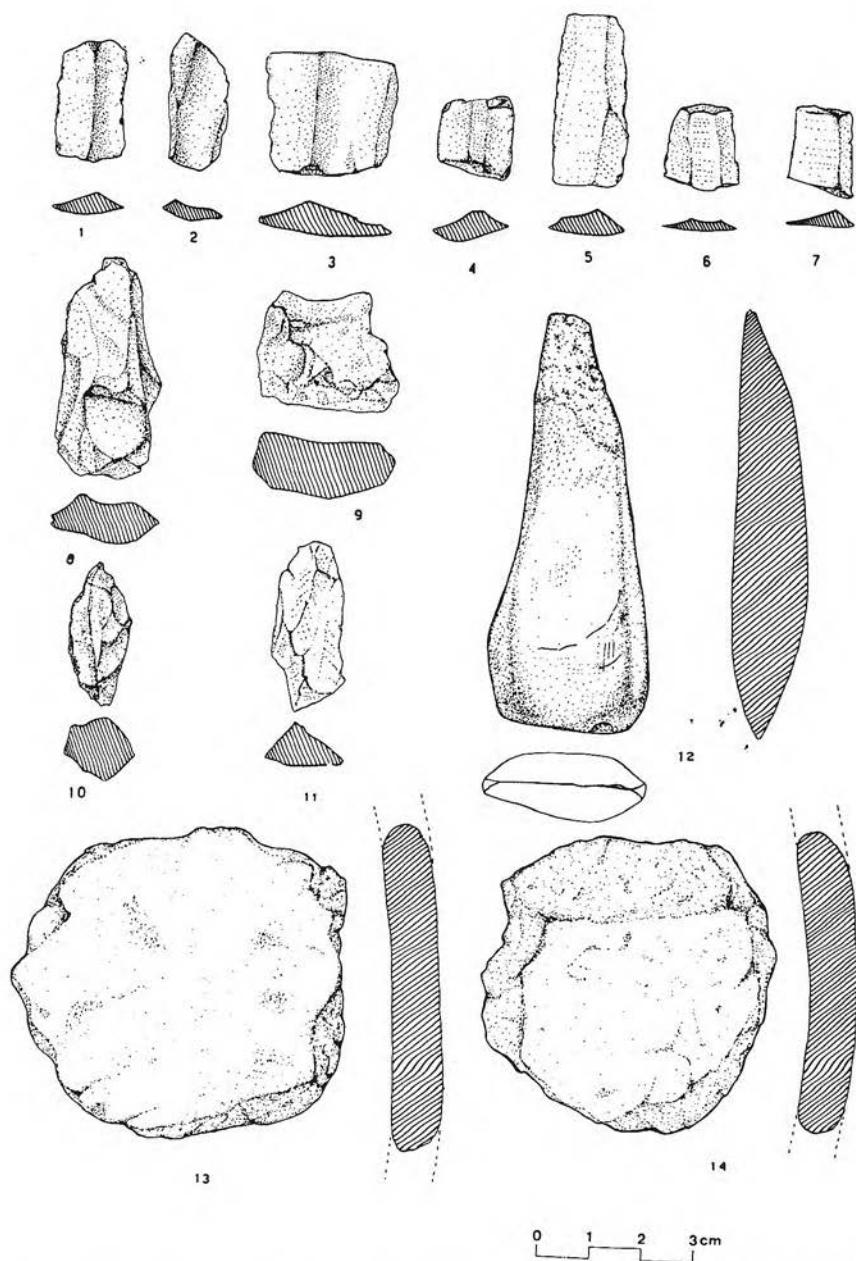
(Т. V, 1-11; Т. VIII. 1) еден фрагмент од рачна мелница за жито (Т. VIII. 3) и една камена секирка (Т. V, 12; Т. VIII. 2). За одбележување е тоа што во текот на ископувањето не се најде на ниеден фрагмент од животински коски, ниту на било каков друг покарактеристичен материјал. Овие недостатоци се исто така податоци кои во толкувачките релации упатуваат кон одредени заклучоци.

Керамиката главно е груба, еднолична, од слабо прочистена глина, најчесто црвена, но во фактурата скоро секогаш сива, лошо печена. Од облиците на садовите, според претпоставена реконструкција на фрагментите, најчесто се присутни плитки и полудлабоки чинии, грубо изработени, со рамни кружни дна; меѓу овој вид садови сосема ретко има и пофино изработени форми, со профилирани прстенести дна, садови со полутопчест или топчест реципент и со мали, најчесто тунелести рачки, вертикално поставени. Мажат да се издвојат и неколку фрагменти од топчести садови со поголеми вратови и ободи благо свиени кон надворешната страна (Т. I, 2; Т. III, 1-6а, Т. IV, 1-2, Т. VIII, 4-5).

Најупатни податоци во поглед на културната определба и хронолошка припадност даваат украсни елементи на керамичките фрагменти. Орнаменталниот опус е мал, едноставен, без поголема инвентивност, а од техниките се застапени врежувањето и импресото. Врежувањето е изведувано со помош на прирачни предмети – орудии (зашилена дрвена прачка, кремено ноже или др.) и тоа во вертикална или хоризонтална ориентација: најчесто вертикални или хоризонтални тенки врежани линии, паралелни или зракасти, подолги или испрекинати, како и пошироки, грубо изведени канелури, исто така подолги или пак пократки, испрекинати (Т. VI, 1-11; Т. IX). Подоста фрагменти се украсени со урези од нокти – импресо изведби, а неколку и со четвртести или триаглести, точкасти вдлабнатини (Т. VII, 1-9; Т. IX).

Овој орнаментален опус на керамичкиот материјал од Зластана, не е осамен во Охридско-струшката географска зона. Во студискиот материјал на Праисториската збирка од Музејот во Охрид, се наоѓаат дваесеттина фрагменти со идентични орнаментални одлики, но за жал, истите се без податоци од кој локалитет се собрани, најверојатно по пат на рекогносцирање. Исто така, идентично украсен фрагмент со импресо изведба е најден, заедно со неколку кремени орудии, на лок. Кралој Загони кај с. Враништа, Струшко⁵. Нашите паралелни проучувања во оваа насока недвосмислено не наведоа, токму врз основа на украсните одлики, Зластана културно да ја определиме, пошироко, кон циркуммедитеранскиот комплекс во рамките на *impresso* – *cardium* културната група, или стариот неолит, а потесно, кон Јадранската културна зона, I степен (според Ш. Батовиќ), каде што во најголема мера, наидовме на истоветни културни остатоци од стариот неолит, посебно на локалитетите Смиљчиќ (Далмација), Зелена пекина (Херцеговина), Црвена Стијена и др. на островскиот дел и источното крајбрежје на Јадранското Море⁶. Сличновидни културни остатоци од овој ран неолитски период се откриени и во Средна Албанија⁷, а подоцнежниот развиток на неолитските култури укажува и постепено ширење на импресо културната група на некои други континентални подрачја на Блканот и пошироко, како веќе една постаромодна уметничко-културна традиција. Како што е познато, најверојатната врска на импресо културната група од Јадранската зона со нашето поднебје е долината на реката Дрим, која и подоцна, како културно влијателна релација, е осведочена со „случајот“ Уста на Дрим во Струга.

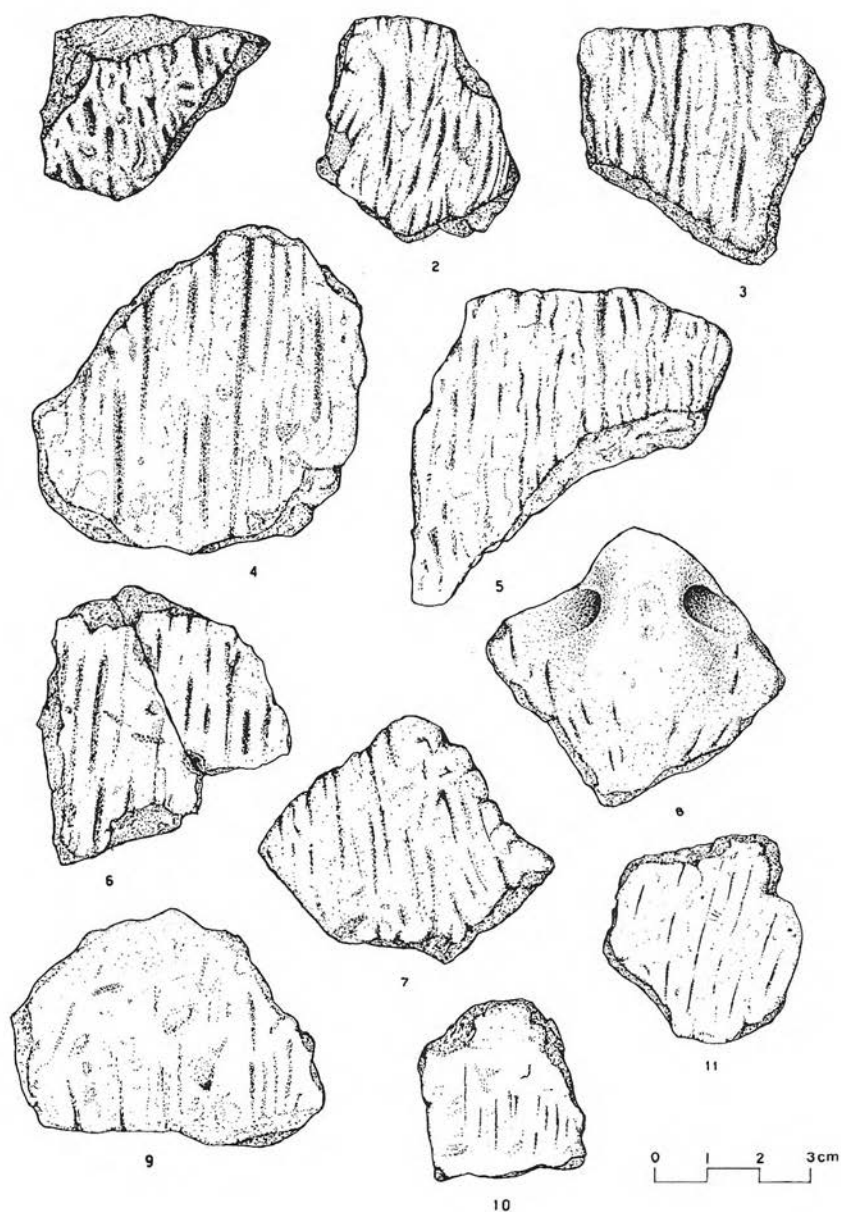
T.V

T. V 1-11 Крeмени ножиња и аморфни крeмени фрагменти; 12 Камена секирка; 13-14 Керамички дискоидни плочки

T.V 1 – 11 – Petits couteaux de silex et fragments amorphes en silex; 12 – Petite hache en pierre; 13-14 – Plaques discoides en céramique

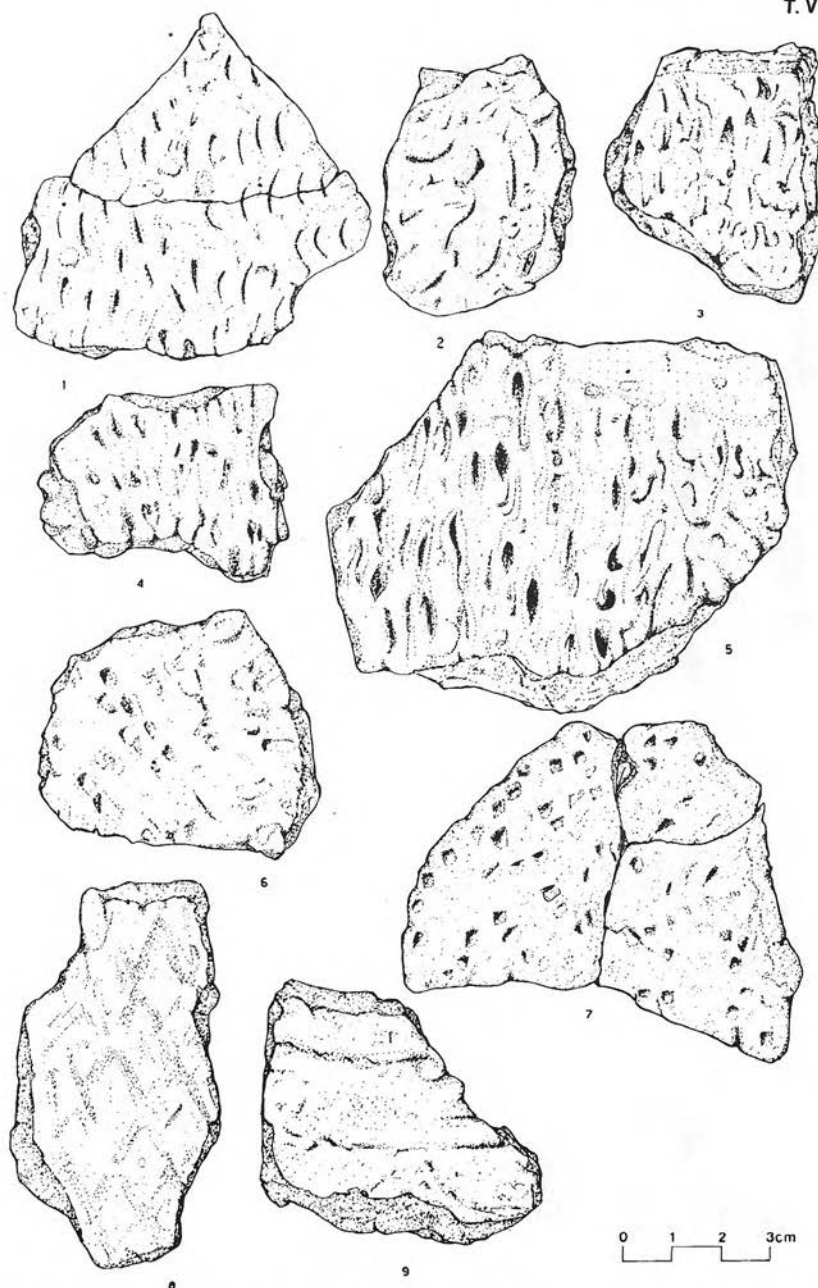
T. VI

T. VI 1-11 Украсени керамички фрагменти (врежики, канелури)

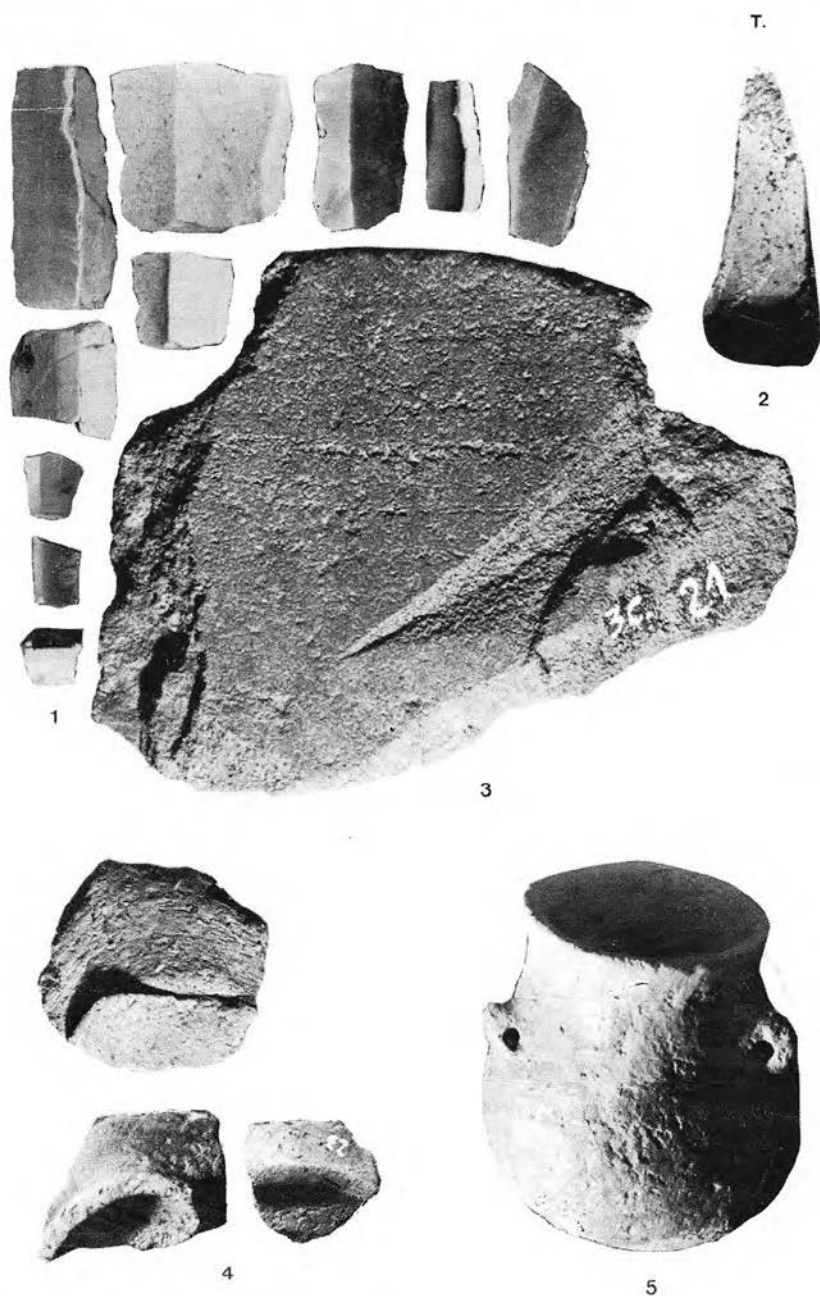
T. VI 1-11 – Fragments en céramique ornés (lignes incisées, cannelures)

T. VII

T. VII 1-6 Украсени керамички фрагменти (импресо, триаголни и четвртести отпечатоци, ромбодни полиња и пошироки хоризонтални канелури)

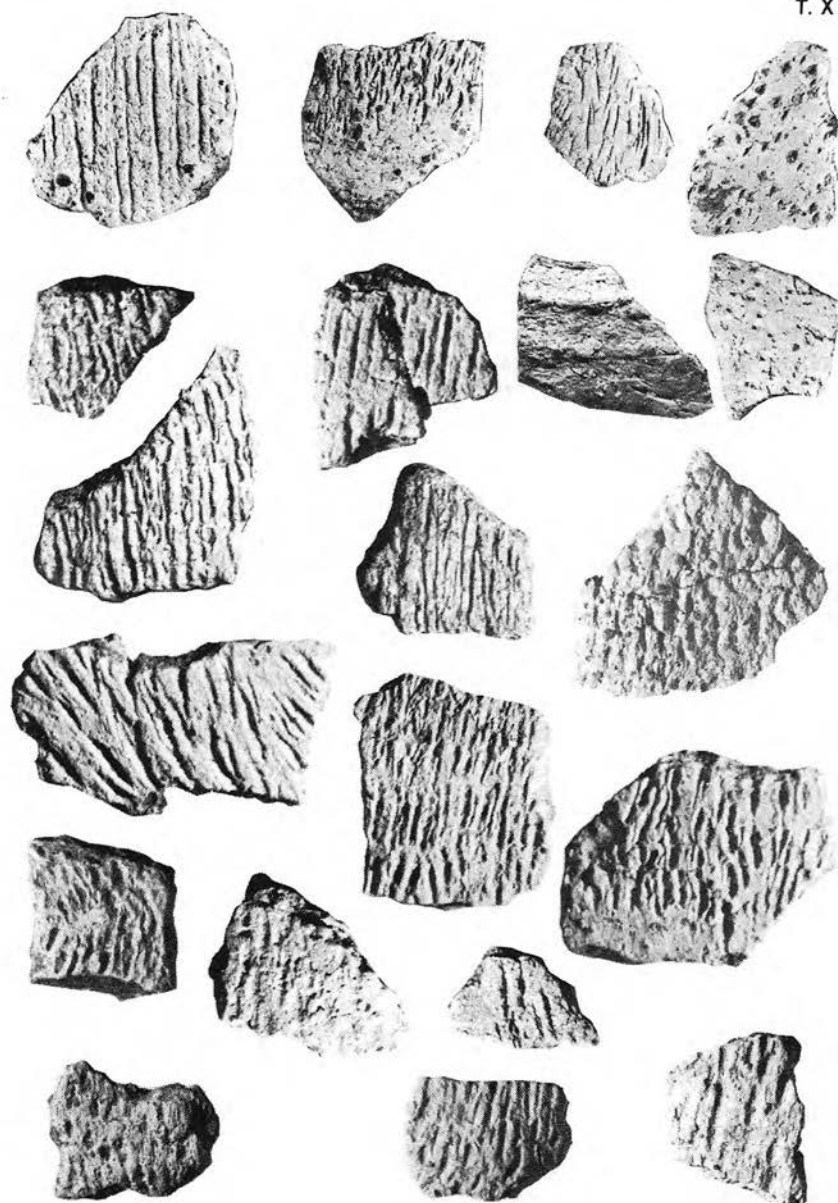
T. VII 1-6 – Fragments en céramique ornés (lignes incisées entrecoupées et cannelures)

Т. VII Фото: украсени керамички фрагменти

Т. VIII 1-9 – Fragments de céramique ornés (impresso, empreintes triangulaires et carrées, champs rhomboidaux et cannelures horizontales plus larges)

Т. X

Т. IX Фото илустрации: 1 кремени ножиња; 2 камена секирка; 3 фрагмент од камена рачна мелница за жито; 4 Дна од керамички садови; 5 Керамичен сад со три држалки

Т. IX – Photographies: 1 – Petits couteaux en silex; 2 – Petite hâche en pierre; 3 – Fragment de moulin à la main pour moudre le blé, en pierre; 4 – Fonds de vases en céramique; 5 – Vase en céramique avec trois anses

Накрај, да резимираме во смисла на трите првобитно поставени задачи кои беа зацртани уште со почетокот на овој малуобемен превентивно-заштитен и научноистражувачки потфат: утврдување на степенот на загрозеноста на локалитетот, опфатноста на евидентираната праисториска населба, културната определба и нејзината попрецизна хронолошка детерминација.

– Општо е приметливо дека културниот слој на овој локалитет започнува веднаш од површината на теренот, поради што, со обработка на земјата, е разнесуван и дислоциран куќниот лепеж од станбените објекти и другиот движен археолошки материјал, што посебно беше приметливо при изведбата на работите во Сонда II. Сепак, останува можноста со археолошки ископувања да се искористат содржините на преостанатиот културен слој во хоризонтална насока.

– Според распространетоста на површинските наоди, населбата е од помал обем, можеби со вкупно дваесеттина куќи, подигнати на дрвени колци, градени со плетер и лепеж, трошно, во мугрите на појавата на првите стационарани заеднички живеалишта, тогаш кога постоечкиот духовен универзум немал подобри решенија, посебно не за неолитските провинциски простори.

– Истражувањата покажаа дека се работи за еднослојна населба која егзистирала во хронолошките рамки на постариот неолит или импресо културната група од Јадранската зона или пак пошироко, во медитеранскиот културен круг.

Ако времето, заедно со нивото на свеста на неолитскиот човек од Зластана не можеле во доволна мерка да ја искористат оваа сепак стеснета околина со тогашните примитивни средства на работа, тогаш ѝ разбирливо зошто не продолжил и понатака животот во оваа населба. Таа настанала во новите времиња, кои сепак, не можеле дососема да ги избришат трагите.

Цртежи: Нада Почуча Кузман
Фото: Владимир Тунте
и Паско Кузман

ЗАБЕЛЕШКИ

¹ Со археолошки рекогносцирања (В. Лахов 1952 – 1955 год. и В. Маленко – П. Кузман 1981, 1983 год.), само во потесната Охридска регија, евидентирани се следните неолитски локалитети: Бучила кај Св. Наум, с. Љубаништа; Црна Пеш, с. Трпејца; Сред Село, с. Стар Лескоец; Горица, с. Лескоец (комплексен локалитет); Црвејца, с. Опеница (комплексен локалитет); Пирчишта, с. Свиништа; Орман, с. Орман; Требенишко Кале, с. Требеништа (комплексен локалитет); Думејчка Горица, с. Велмеј (комплексен локалитет); Пеш Јаорец, с. Велмеј (комплексен локалитет); Черенец, с. Годивје; Долно Трново – Охрид.

² Систематски археолошки истражувања во рамките на проектот „Неолит и енеолит во Југозападна Македонија“, во реализација на Завод и Музеј – Охрид, Завод, Музеј и Галерија – Битола и Завод и Музеј – Прилеп. Раководители на проектот: д-р Борислав Јовановиќ, Драгица Симоска, Благоја Китановски и Паско Кузман.

³ Раководител: Паско Кузман; екипа: Нада Почуча – Кузман, Владимир Тунте, Трајан Мартиновски; стручен консултант: Владо Маленко.

⁴ Археолошки теренски записник бр. 22 од 3.01.1953 год. (В. Лахов).

⁵ Р. Пашиќ, Неолитски наоѓалишта во Охридско, ЛИХНИД, Годишен зборник на Народниот музеј во Охрид, кн. 1, Охрид 1957, 116, сл. 1.

⁶ Š. Batović, Stariji neolit u Dalmaciji, Zadar 1966, passim, T. XXVI – LXXX; T. Bregant, Ornamentika na neolitska keramiki v Jugoslaviji, Ljubljana 1968, priloga 1; Š. Batović, Jadranska

zona, PRAISTORIJA JUGOSLAVENSKIH ZEMALJA II – NEOLIT, 485-490, 498-501, T. LXXIV-LXXVI.

⁷ M. Korkuti – Zh. Andrea, La station du néolithique moyen à Cakran de Fieri, ILIRIA III, Tirana 1975, 76, Pl. VII, 1, Pl. XVIII.

PASKO KUZMAN – Ohrid

ZLASTRANA – AGGLOMERATION NEOLITHIQUE DANS LA REGION D'OHRIID (RÉSUMÉ)

En octobre 1988, une équipe d'experts de l'Institut pour la protection des monuments et Musée d'Ohrid, a entrepris une fouille protectrice dans la localité Zlastrana, près du village de Gorno Sredoreče, région d'Ohrid, qui représentait en fait une micro-recherche dont le but était de constater le degré d'endommagement de la localité et l'étendue de l'agglomération préhistorique enregistrée et de déterminer plus précisément sa chronologie.

La position naturelle et géographique du paysage est spécifique parce qu'il est fermé et presque caché: il se trouve à 35 km environ au nord d'Ohrid (par la route), sur le territoire du village de Gorno Sredoreče, à 500 m environ au nord-est du village. Le terrain sur lequel s'étend l'agglomération est une douce pente au pied de la montagne de Zlastrana et, à en juger par la fréquence des trouvailles superficielles, il occupe une superficie de 3.600 m² environ. L'agglomération elle-même s'étend dans la partie nord de la plaine de Sredoreče, entourée de massifs montagneux. Non loin de là, à 500 m environ au sud de l'agglomération, coule la rivière de Sredoreče-Belčišta qui se jette à l'ouest dans la Sateska par la vallée de laquelle passe la route Ohrid – Kičevo – Skopje.

La fouille archéologique se basait sur la méthode de sondage. On a fait deux fosses – Fosse 1 dans la partie nord-ouest et Fosse 2 dans la partie sud-est de la localité archéologique. La distance en diagonale entre les deux fosses s'élevait à 57 m.

Les deux fosses avaient 3 x 3 m de dimensions. La Fosse 1 a été faite pour se rendre compte de la stratigraphie de l'agglomération, la Fosse 2 pour déterminer l'emplacement d'une bâtiment – maison. On n'a constaté alors qu'une couche culturelle dont l'épaisseur atteignait jusqu'à 0,65 m et c'est dans cette couche, dans la Fosse 2, qu'on a découvert la maison néolithique. On a constaté une couche stérile l'épaisseur totale de laquelle s'élevait à 0,80 m et qui a été confirmée à l'aide d'une sonde archéologique avec laquelle on a fait quelques micro-perforations.

Du matériel archéologique mobile, les plus nombreux étaient les fragments de vases en céramique, un petit nombre de petits couteaux en silex et des fragments amorphes en silex, un fragment de moulin à la main pour moudre le blé et une petite hâche en pierre. Au cours de la fouille, on n'a trouvé aucun fragment d'os bestial ni quelque autre matériel plus caractéristique.

La céramique était dans sa plus grande partie grossière, uniforme, exécutée en argile mal épurée, le plus souvent rouge, mais dans la facture presque toujours grise, mal cuite. Parmi les vases les plus fréquents, nous citons les assiettes plates et demi-creuses, exécutées d'une manière grossière, avec des fond plats circulaires, ensuite les vases avec un récipient semi-sphérique ou sphérique et avec de petites anses, le plus souvent creuses, posées verticalement. On peut distinguer aussi

quelques fragments de vases sphériques avec des cous plus longs et des contours doucement recourbés vers l'extérieur,

L'ornementation de ces vases est modeste, simple, sans grande fantaisie, avec l'utilisation des deux techniques les plus fréquentes: l'incision et l'impresso. Par incision, on exécutait le plus souvent des lignes minces, verticales ou horizontales, parallèles ou rayonnées, plus longues ou entrecoupées, de même que des cannelures assez larges, exécutées d'une manière grossière. Un assez grand nombre de fragments sont décorés d'entailles avec des ongles – exécution impresso, quelques-uns avec des emfoncements carrés ou triangulaires,

Les études parallèles nous ont aidés, justement à la base des éléments de décoration, à définir Zlastrana, de point de vue culturel et d'une manière plus large, comme appartenant au complexe circumméditerranéen dans les cadres du groupe culturel impresso-cardium ou le vieux néolithique (Smilčić, Zelena Pečina, Crvena Stijena et d'autres).

Il provient de l'exposé ci-dessus qu'il s'agit d'une agglomération d'une seule couche, avec une vingtaine de maisons au total, élevées sur pivotis de bois, avec des murs en latis enduits d'une épaisse couche d'argile mélangée de restes végétaux, bâties d'une manière peu solide à l'aube de l'apparition des premières habitations communes stationnaires, plus précisément dans les cadres du néolithique plus ancien ou du groupe culturel impresso de la zone adriatique – le cercle culturel méditerranéen.